

N:o 32.

Af Herr Wallenberg: Om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om framläggande af förslag till lag om aktiebanker.

Bankväsendet är under alla förhållanden af den stora vikt för samhället, att det bör grunda sig på ändamålsenliga författningar. Bankinstituten i Sverige utgöras af Riksbanken, de solidariska enskilda bankerna, aktiebankerna och de solidariska folkbankerna.

För Riksbanken gäller bankoreglementet, som plägar genomses af Riksdagen hvarje år. För de solidariska enskilda bankerna med sedelutgifningsrätt gäller 1874 års speciallag, som blifvit af båda statsmakterna gillad och antagen. För de solidariska folkbankerna behöfves ingen speciallagstiftning, emedan de till sin natur äro för det med dem afsedda ändamålet betryggande. Men för aktiebankerna saknas en väl behöflig lagstiftning, emedan man icke rimligtvis kan antaga, att lagen om aktiebolag af år 1848 i ringaste mån afsåg att derpå skulle grundas något bankväsende. Jemför man befintliga bankaktiebolags olika bolagsordningar, så skall man finna en mängd tillfälliga bestämmelser, som icke kunna hänföras till något tänkbart system. Detta inses af alla, men de, som det närmast borde åligga att afskaffa en olämplig mångsidighet, hafva hittills underlåtit att bringa denna fråga å bane. Jag gör det, emedan jag anser aktiebankernas täflan med de enskilda bankerna vara till allmänna rörelsens fromma, hvaremot jag icke gör framställningen om någon speciallag för aktiebankerna i den tanke, att de någonsin skola förmå att ersätta de enskilda bankerna i orterna och der bereda alla de lättnader åt allmänna rörelsen, som de enskilda bankerna, till följd af sin fullständigare inrättning, kunnat åstadkomma. Lika litet tror jag att aktiebanker kunna vinna den utsträckning, som de enskilda ban-

kerna lyckats göra genom sina afdelningskontor, hvilka för aktiebanker sannolikt skulle befinnas alltför kostsamma.

Som det icke kan bestridas, att aktiebankerna böra grunda sig på en speciallag, så tillåter jag mig föreslå några hufvudgrunder, hvilka den blifvande lagen torde böra innefatta.

1:o Grundfonden skall utgöra minst en million kronor.

Redan vid 1862 års riksdag var man af den mening att aktiebankdelegare icke borde befrias från all vidare ansvarighet utöfver inbetaldt kapital, förr än aktiebanks grundfond uppgått till minst en million kronor.

2:o Af grundfonden skall till grundfondshypotek förvandlas minst trettio procent, som förvaras under kronans ombuds lås och nyckel, och hvilket grundfondshypotek endast får till kapitalet anlitas, om aktiebanken råkat i förlägenhet, så att den behöfver utredas.

För de enskilda bankerna skall grundfondshypoteket utgöras af minst sextio procent af grundfonden, och jag har trott det icke böra anses betungande att för aktiebankerna sätta siffran till trettio procent. Det är af vigt att aktiebanker, som upplåna af allmänheten större eller mindre belopp, icke må frestas att sjelfva belåna alla de räntebärande papper, som af aktiebanken innehafvas.

3:o Grundfonden skall inbetalas till hela sitt belopp inom två år från den dag Kongl. Maj:t fastställt bolagsordningen; och skall minst tjugufem procent af den bestämda grundfonden vara inbetaldt, innan aktiebanken öppnas för allmänna rörelsen.

För de enskilda bankerna är bestämdt, att hela grundfondskapitalet skall vara inbetaldt inom tolf månader, hvadan två år icke för ett aktiebankbolag torde anses för knapp tid, äfven då denna beräknas från bolagsordningens stadfästelse.

4:o Aktieegarne äro icke skyldige ansvara för bankens förbindelse med mer än de skriftligen hafva förbundit sig att till grundfonden inbetala.

Den betydande förmånen att vara frie från allt vidare ansvar eller risk, än hvad aktieegare erlagt för sina aktier, torde icke böra medgifvas dem, som endast sammanskjutit smärre belopp än i mom. 1 säges för bedrivande af bankrörelse, ty sådant är att på allmänheten kasta en risk, mot hvilken lagstiftningen bör i möjligaste mätto skydda.

5:o Aktier uti aktiebanker skola utfärdas till viss man, och öfverlåtelse deraf anmälas vid först inträffande bolagsstämma samt i en öfver aktieegarne förd registerbok antecknas. Aktieegare skola vara i Sverige bosatta.

Jag anser önskvärdt att alla bankaktier ställas till viss man, utan rätt att kunna till innehafvaren öfverlätas, och det emedan ingen behöfver blygas öfver att vara delegare i en väl styrd och gagnande bankinrättning, hvaremot, när aktiebrefven äro ställda till innehafvaren, en större eller mindre del af dem kunna

komma uti inflytelserika personers händer, som sedermera strida för sina egna intressen, utan att vidkännas detta förhållande.

Det behöfves icke heller att bankaktie är stäld till innehafvaren, emedan det hvarken är nödigt eller nyttigt, att ett dylikt papper skall cirkulera som en räntebärande obligation.

Jag anser icke hvarken nödigt eller nyttigt, att något svenskt bankväsende kan läggas i utländska händer. Det har visat sig att bankväsendet i dess olika grenar har kunnat utveckla sig på ett ganska märkligt och tillfredsställande sätt, utan allt utländskt biträde.

6:o. Bankaktiebolag kunna erhålla oktroj på högst tjugu års tid, och kan förlängning derå begäras innan nittonde året tilländagått.

Jag har icke ansett aktiebanker, sådana de nu förefinnas, vara så fullkomliga till sina grunder och sin inrättning, att det icke borde vara önskvärdt, äfven ur aktieegarnes synpunkt, att vid vissa tidsperioder sättas i tillfälle att afgöra, om de önskade rörelsens fortsättande och i sådant afseende ville revidera sin bolagsordning. Som bekant är, erhålla de enskilda bankerna oktroj på högst tio år, och jag har därför trott, att det icke vore för skarp begränsning för aktiebankbolag, om de finge underkasta sig att icke erhålla bankoktroj på längre tid än tjugu år.

7:o. Att aktiebankerna och deras bolagsordningar skola stadfästas af Kongl. Maj:t, samt att deruti skola intagas gällande bestämmelser om berättigande för finansministern, bankinspektören och kronans ombud att när som helst taga kännedom om bankinrättningens ställning.

Med stöd af det anförda vågar jag anhålla, att Riksdagen behagade besluta att till Kongl. Maj:t ingå med underdånig anhållan om proposition till nästa Riksdag angående en lag om aktiebanker, samt att Riksdagen ville uti den underdåniga skrifvelsen hemställa, att denna lag må byggas på de af mig ofvan angifna grunder, om de vinna Riksdagens bifall.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1881.

A. O. Wallenberg.